

4-Mavzu. TURIZM SOHASINING RESURSLARI

Reja:

4.1. Turizm resurslari tushunchasi

4.2. Turizm resurslarining guruhlanishi

4.1. Turizm resurslari tushunchasi

Turizm sohasining resurslari – turizm maqsadlarida va turizm jarayonida insonning ehtiyojini qondirishga qodir tabiiy-iqlim, ijtimoiy–madaniy, tarixiy, me'moriy, ilmiy va xizmat ko'rsatishga doir, tomosha qilinuvchi obyektlar yoki hodisalar to'plamidan iborat.

Bugungi kunda O'zbekiston katta turistik resurslar salohiyatiga ega bo'lib, uning hududida **8000 dan ortiq** tarixiy-arxitektura yodgorliklari va go'zal tabiiy-iqlimiy resurslari mavjud. Mamlakatimizda mavjud jami turistik-rekreasion obyektlaridan **Toshkent** shahrida **144** tasi, **Samarqandda 118** tasi, **Buxoroda 201** tasi va **Xiva** shahrida **310** tasi joylashgan bo'lib, ushbu turistik obyektlardan foydalanidigan turistik firmalar esa asosan markaziy mintaqalarda joylashganini ko'ramiz. Turistik resurslarning 3/1 qismigina turizm uchun faoliyat ko'rsatmoqda, qolganlari esa turistik infratizimning shakllanishini va yangi turmahsulotlar tayyorlashni talab qilmoqda.

Turistik resurslarni shartli ravishda ikki guruhga bo'lish
mumkin.

Tabiiy va infratuzilmali

4.2. Turizm resurslarining guruhlanishi

Tabiiy turistik resurslar

Kelib chiqishiga ko'ra:

- tabiiy (geologik, iqlimiy, gidrologik, termal suvlar);
- biologik – tirik tabiat (tuproq resurslari, flora, fauna);
- energoinformatsiyali, tabiatdan o'ziga xos maydon va landshaft sifatida foydalanish bo'lib, bu resurslar madaniy, ziyorat kabi turizm turlarini rivojlantirishga asos bo'lib xizmat qiladi.

Rekreatsiya sifatida foydalanish turiga ko'ra:

mineral suvlar;   botqoqlar;   tuzlar;   o'rmonlar;
daryo sohillar;   buloqlar;   tabiatdagi so'lim joylar.

Resurslarning davomiylik darajasiga ko'ra:

- tugaydigan tabiiy resurslar, ular o'z navbatida yangilanib turadigan (chuchuk suv, o'simlik va hayvonot dunyosi) va yangilanmaydigan (minerallar) turlarga bo'linadi.
- tugamaydigan tabiiy resurslar, ularga quyosh energiyasi, shamol, dengiz to'lqinlari, suvlari kiradi.

O'zi qayta tiklanishi va o'sishi imkoniyatiga ko'ra:

- qayta tiklanadigan resurslar, bunga o'rmonlarni misol keltirish mumkin, o'rtacha 20-30 yilda qayta tiklanadi.
- qayta tiklanmaydigan resurslar.

4.2. Turizm resurslarining guruhlanishi

Tabiiy turistik resurslar

- Tabiiy turistik resurslar orasida asosiy o'rinni rekreatsiya resurslari egallaydi hamda ular mamlakat aholisi hamda turistlarning dam olishi va davolanishi uchun xizmat qiladi.

Madaniy – tarixiy resurslar

Madaniy – tarixiy resurslar, moddiy va madaniy turli yodgorliklar majmuasi ma'lum mintaqaning turistik qiziqish obyektlari hisoblanadi.

➤ **“Madaniy obyektlar”**

- * Yodgorliklar- arxetektura binolari, arxeologik ahamiyatdagi joylar, ilmiy, madaniy va tarixiy joylar
- * Ansanbllar- ilmiy,madaniy yoki tarixiy ahamiyatga ega o'zaro bog'langan binolar guruhi
- * Inson yoki tabiat tomonidan yaratilgan estetik, etnografik, tarixiy ahamiyatga ega bo'lgan, kishini jalb etuvchi o'ziga hos joylar.

Butunjahon madaniy merosi ro'yxatiga kiritiladigan obyektlarning quyidagi xususiyati inobatga olinadi

- 1. Inson ijodining noyob namunalari
- 2. Ajoyib madaniy, aritektura obyektlari hamda madaniy landshaftlarning alohida ahamiyatga ega hududlari
- 3. Zamonaviy sivilizatsiyaning noyob namunalari, qurilishlari
- 4. inson tarixi bilan bog'liqbinolar yoki aritektura ansambllari, landshaftlari

Madaniy – tarixiy resurslar

Madaniy – tarixiy resurslar, moddiy va madaniy turli yodgorliklar majmuasi ma’lum mintaqaning turistik qiziqish obyektlari hisoblanadi.

Ijtimoiy–iqtisodiy turistik resurslar

Asosiy vosita resurslari

Mehnat resurslari

Turistik axborot resurslari.

Sayohat vaqtida yoki unga tayyorgarlik ko‘rishda turistlar ehtiyojidan kelib chiqib, ularga beriladigan ma’lum hudud, obyekt to‘g‘risidagi ma’lumotlar majmuasi turistik axborot resurslari hisoblanadi.

Infratuzilmali turistik resurslar

transport ta'minoti, joylashtirish tizimi,
ovqatlantirish tizimi, suvenir mahsulotlar

4.3. Turistik resurslar va turistik akvatoriya

Turistik hudud yoki akvatoriya – bu turistik resurslar, turistik mintaqa tarkibida ajratib ko‘rsatiladigan turistik ehtiyojlar obyektini reestr va kadastrlarda hamda boshqa hujjatlarda qayd qilish bilan turizm maqsadlarida foydalanish bilan ma’lum geografik o‘rindagi majmuali turistik resurslar ko‘rinishidan iborat.

E'tiboringiz uchun raxmat